

DE OORSPRONG VAN DE IKONOGRAFIE DER KRUISIGING

geheel in de lijn van de volksfantasie, dat de maan deelneemt aan den rouw van de zon; ook zal de primitieve neiging tot symmetrie hier invloed gehad hebben. Het is tevens niet uitgesloten, dat zon en maan gedacht werden als symbolen van de dubbele natuur van Christus.

Andere monumenten geven Christus nog in de zgn. Orantenhouding, d.i. met gebogen armen. Dat deze bijzonderheid niet — zooals men wel meent — een gevolg was van beperkte plaatsruimte, bewijzen de armen der moordenaars die wèl geheel uitgestrekt worden afgebeeld. Veeleer treft men hier een laatste rest aan van de vroegere terughoudendheid in de verbeelding van Christus' lijden: volledige uitstrekking der armen maakte een te pijnlijken indruk.

Dat deze reserve nooit geheel overwonnen is, toont een vergelijking van het standaardtype der middeleeuwsche crucifixen met de werkelijke praktijk der kruisiging, zooals wij deze uit de geschiedenis kennen. De voetenplank, waarop Christus steunt, werd in werkelijkheid nooit gebruikt: de veroordeelde zat schrijlings op een houten wig. Dit was echter te ontterend om af te beelden. Ook was hij geheel ontkleed en droeg dus niet de tuniek, waarmee Christus veelal wordt afgebeeld. Een afwijking van de historische werkelijk-

Afb. 12, Kruisiging en opstanding door den monnik Rabula (886) - Syrisch evangelarium - Bibliotheek Laurentiana, Florence